

Szanowni Państwo,

społeczność akademicka Uniwersytetu Gdańskiego po raz 53 ma okazję świętować powołanie naszej uczelni. Czas płynie nieubłaganie, ale każdy kolejny rok historii naszej *Alma mater* to czas pięknej opowieści | o naszej wspólnotce, o niezwykłych ludziach i ich misji, którą realizują w murach naszej uczelni, przekazując wiedzę młodszym pokoleniom studentów. To opowieść o ludziach, którzy dzięki swojej pracy naukowej, którą wykonują z pasją, po prostu zmieniają świat.

Nasz świat, świat nauki i kształcenia akademickiego jest nierozzerwalną częścią naszego otoczenia, tak istotną dla jego warstwy społecznej, jak i gospodarczej - i to nie tylko w wymiarze lokalnym czy regionalnym. Przecież coraz więcej **naszego uniwersytetu** rezonuje także w wymiarze międzynarodowym.

Świętujemy dziś nasz jubileusz na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki, w miejscu, które w pewien sposób symbolicznie łączy wszystkie nauki reprezentowane w naszej uczelni. **Matematyka** bowiem jest uważana za królową nauk, a jak powiedział Immanuel Kant: „*W każdej nauce jest tyle prawdy, ile jest w niej matematyki*”. Jej powiązania z przedmiotami ścisłymi czy przyrodniczymi tłumaczyć nie trzeba. Co jednak z matematyki ma w sobie humanistyka, sztuka czy szeroko pojęte nauki społeczne? Otóż bardzo wiele. Chociażby rytm wiersza - wyznacza jego metrum, o gatunku literackim świadczy jego policzalność – wierszy, sylab, Interpretacja utworów, może opierać się chociażby o ściśle określone kontrapunkty Joycowskie. Muzyka i jej rytm to nic innego jak odliczanie, ósemek do szesnastek, półnut do ćwierćnut. Różnicę odległości pomiędzy całymtonem i dwóch identycznych półtonów można opisać wyłącznie za pomocą liczb niewymiernych. A w naukach społecznych, cóż, chociażby socjologia - pomaga nam zrozumieć różne zjawiska społeczne czy kulturowe ubierając je w kwantyfikowany język statystyki.

O tym, że matematyka jest starszą siostrą fizyki – wiemy wszyscy. Wiemy też, że bez osiągnięć fizyki nie byłoby rozwoju cywilizacyjnego, nie istniałaby żadna technologia. Najmłodszą z sióstr matematyki i fizyki jest informatyka. I choć w porównaniu z **nimi** jest istotnie bardzo młoda, to chyba już nie ma takiej dziedziny życia, której nie zagarnęłaby dla siebie. Oddajmy więc głos sztucznej inteligencji, a konkretnie oprogramowaniu ChatGPT, które poprosiliśmy o przygotowanie kilku zdań na dzisiejszą uroczystość:

„Dzisiaj zbieramy się, aby świętować rocznicę założenia naszej wspaniałej instytucji. Przy tej szczególnej okazji poświęcamy chwilę, aby uhonorować dziedzictwo naszych założycieli, którzy mieli wizję i determinację, aby stworzyć miejsce kształcenia wyższego, które będzie służyć kolejnym pokoleniom studentów.

Kiedy patrzymy wstecz na historię naszego uniwersytetu, widzimy dumną tradycję doskonałości akademickiej, przelomowych badań i służby dla naszej społeczności i społeczeństwa. Od wczesnych dni naszego założenia, kontynuowaliśmy wzrost i ewolucję, dostosowując się do zmieniających się czasów i rozszerzając nasz zasięg na nowe dziedziny nauki i nowe obszary wpływu.

Dziś stoimy jako tętniąca życiem i zróżnicowana społeczność uczonych, nauczycieli, studentów i pracowników, połączonych wspólnym zobowiązaniem do dążenia do wiedzy i poprawy świata wokół nas. Nasze sukcesy i osiągnięcia są liczne i jesteśmy bardzo dumni z wkładu, jaki nasz uniwersytet wniósł do świata.”

To oczywiście fascynujące, ale pewnie też dla niektórych z nas zatrważające, jak maszyna potrafi przygotować taki tekst, na pierwszy przecież rzut oka, zupełnie jakby był napisany ręką człowieka.

Czy możliwe jest jednak życie bez komputerów, systemów telekomunikacyjnych, technologicznych, bankowych? Być może – ale jakie byłoby to życie? Tu, na tym Wydziale na co dzień udowadniają Państwo doniosłość i przydatność waszych odkryć. Przecież to właśnie tu, w Gdańsku, znajduje się jeden z najsilniejszych na świecie teoretycznych ośrodków badających naturę splątania między własnościami kwantowych cząstek, gdzie udało się uchylić niejedną rąbek jego tajemnicy. Jak doniosłe znaczenie ma świat kwantowy dla nauki, świadczy niedawno przyznana Nagroda Nobla trzem fizykom za eksperymenty ze splątanymi fotonami, ustalenia naruszenia nierówności Bella i pionierską informatykę kwantową. Jeden z nich, Profesor Anton Zeilinger, wielki przyjaciel jest doktorem *honoris causa* naszej *Alma Mater*, natomiast kolejny laureat Nagrody Nobla, Profesor Alain Aspect jest w Radzie Naukowej Międzynarodowego Centrum Teorii Technologii Kwantowych na Uniwersytecie Gdańskim.

Nasz wybitny fizyk, ale i poeta, profesor Ryszard Horodecki, w wystąpieniu podczas zeszłorocznego Kongresu Polonistyki, w panelu dyskusyjnym naukowców z różnych dziedzin wiedzy, powiedział:

„Otóż kwantowy język, którym przemawia do nas natura, jest holistyczny, to znaczy wspólnotowy, bo rozumieją go nawet najbardziej odległe części wszechświata. A jeśli tak się dzieje i zgodzimy się, że nauka to niekończący się proces dochodzenia do prawdy, to możemy mieć nadzieję, że w tym procesie poszczególne dyscypliny, posługujące się różnymi dialektami będą zbliżać się do siebie, tworząc zawrotny witraż piękna i poznania.”

Wspaniałe, mądre i jakże uniwersalne słowa.

Szanowni Państwo. W ubiegłym roku uruchomiliśmy inicjatywę katedr imiennych, które powierzamy wybitnym naukowym osobistościom w trzech dziedzinach nauki uprawianych w uniwersytecie. Miło mi zakomunikować, że w nadchodzącym roku akademickim Katedrę imienia profesora Wacława Szybalskiego (zatem Katedrę ustanowioną w naukach ścisłych i przyrodniczych) powierzymy wybitnemu fizykowi, profesorowi Haraldowi Weinfurterowi. Do końca mieliśmy nadzieję, że profesor będzie tu dziś z nami. Niestety, zmógł go covid, ale przemówi do nas za moment z pomocą, jak to się mawia „technicznych środków komunikowania na odległość”. Również przygotowana na tę okazję nominacja na Katedrę Szybalskiego poczeka tu na profesora do inauguracji roku akademickiego na tym Wydziale, którą uświetni swoim wykładem.

Ale to nie koniec ważnych nominacji na goszczącym nas dziś Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki. Na ostatnim posiedzeniu Senatu Naszej Uczelni, powołaliśmy do życia nową **Szkołę Doktorską Teorii Informatyki Kwantowej**. Mam zaszczyt i przyjemność wręczyć profesorowi Łukaszowi Rudnickiemu powołanie na organizatora i za moment pierwszego dyrektora tej Szkoły. Serdecznie gratuluję Panie Profesorze!

Utworzenie takiej jednostki, jednej z nielicznych na świecie, zaowocuje podniesieniem prestiżu badawczego naszej uczelni. Chcemy, żeby szkoła była otwarta także dla kandydatów z nauk matematycznych, informatycznych, chemicznych, biofizycznych i pokrewnych.

Jak wspominałem we wstępie, historię naszej uczelni tworzą kolejne pokolenia. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie solidne fundamenty uformowane przez naszą wybitną profesurę, która swoją wiedzą, mądrością i doświadczeniem budowały markę Uniwersytetu Gdańskiego.

Podziękujemy dziś dwóm niezwykle zasłużonym dla naszej *Alma Mater* uczonym, nadając im godność **profesora honorowego Uniwersytetu Gdańskiego** – profesor Małgorzacie Książek – Czerwińskiej i profesorowi Antoniemu Śliwińskiemu. Znamy doskonale ich ogromne zasługi dla Uniwersytetu, za moment przypomną je jeszcze Państwo dziekani wydziałów Filologicznego oraz Matematyki, Fizyki i

Informatyki. Dzisiejsza uroczystość to dowód na to, że nie tylko pamiętamy o ich spuściznie i z niej korzystamy, ale też wyrażamy naszą głęboką wdzięczność za ich dokonania dla uniwersytetu.

Szanowni Państwo. Mówiąc o **marce uniwersytetu** nie mogę nie wspomnieć o dowodach uznania, jakie nieustannie otrzymujemy wobec najwyższych standardów jakości kształcenia i realizowanych badań naukowych. Cieszą znakomite wyniki **akredytacji kierunków studiów** uzyskane w bieżącym roku akademickim na biologii, filozofii, filologii angielskiej czy historii sztuki. Cieszy też niezmiernie fakt utrzymania wszystkich uprawnień akademickich i aż ośmiu dyscyplin nauki zakwalifikowanych do kategorii A. Wierzę głęboko, że – zachęceni sukcesem – poprawimy przynajmniej część kategorii w kolejnej ewaluacji.

Niedawno mieliśmy też okazję gratulować otrzymania tzw. pomorskiego Nobla czyli Gdańskiej Nagrody Naukowej im. Jana Heweliusza wybitnemu ekonomiście, profesorowi Jackowi Zausze. Cieszymy się też z Nagród Ministra, które podczas Gali Nauki Polskiej odebrali niedawno Pani Profesor Natalia Marek – Trzonkowska i Pan doktor Łukasz Rąbalski.

Dziś z kolei będziemy mieli zaszczyt i przyjemność wręczyć wybitnym naukowcom i nauczycielom akademickim statuetki **Nagrody imienia Profesora Taylora** i **Nagrody Nauczyciela Roku imienia Mrongowiusza**. Z kolei młodzi naukowcy zostaną uhonorowani nagrodami przyznanymi w konkursie Young Fahrenheit. W ten sposób nie tylko wyrażamy wdzięczność dla Państwa pracy na rzecz naszej uczelni, ale też doceniamy wysiłek badawczy, a młodych zachęcamy do dalszego rozwoju i współpracy. Ważne, oryginalne, przełomowe i spektakularne rozwiązania rodzą się w głowach pojedynczych badaczy, jednak rozwijają i wdrażane są dzięki współpracy wielu naukowców, nie tylko tu na miejscu, ale i za granicą. Między innymi z tego powodu kładziemy nieustannie nacisk na umiędzynarodowienie naszej uczelni, umożliwiając podejmowanie coraz to nowych inicjatyw we współpracy z zaprzyjaźnionymi ośrodkami europejskimi, ale też poszerzając listę kierunków prowadzonych w języku angielskim. Pracę w tym obszarze, Pani profesor Anny Jurkowskiej – Zeidler, prorektor ds. współpracy międzynarodowej, doceniło polskie środowisko akademickie przyznając jej w tym roku prestiżowy tytuł Gwiazdy Umiędzynarodowienia. Gratulujemy Pani Rektor!

Należy powiedzieć, że międzynarodowy sznyt naszej uczelni to nie tylko znakomicie funkcjonujący i doceniany przez Komisję Europejską alianś 9 uniwersytetów nadmorskich SEA EU, coraz bogatsza oferta wyjazdów Erasmus dla studentów, naukowców i pracowników administracji, to także rozwijający się doskonale program profesorów wizytujących, którzy przyjeżdżając tu z całego świata dzielą się z nami wiedzą i wynikami swoich badań. Ale to również wsparcie, jakie okazaliśmy naszym koleżankom i kolegom z ogarniętej wojną Ukrainy. Rok temu wstrząśnięci haniebną agresją Rosji na naszego ukraińskiego sąsiada rozpoczęliśmy największą na Pomorzu akcję zbiórki i przeładunku darów na terenie Uniwersytetu Gdańskiego, a w maju, wraz z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej byliśmy gospodarzami strategicznej konferencji pn. „Solidarni z Ukrainą”, której celem było nie tylko wyrażenie poparcia dla naszych wschodnich przyjaciół, ale też usystematyzowanie działań pomocowych dla tamtejszego środowiska naukowego. W tym roku Narodowa Agencja zdecydowała, że ponownie będziemy gospodarzami kolejnej konferencji, aby wspólnie z rektorami uczelni ukraińskich oraz przedstawicielami rządu ukraińskiego móc ocenić mijający rok pomocy, wdrożonych programów i ustalić dalsze działania w tym zakresie. Pomoc dla Ukrainy wciąż płynie, a nasze wsparcie jest niezmiennie, o czym świadczy chociażby wystosowany niedawno przez Senat Uniwersytetu Gdańskiego Apel do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego o niedopuszczenie sportowców z Rosji i Białorusi do olimpiady. Nasz głos wciąż musi brzmieć stanowczo, a nasze wsparcie dla Ukrainy nie może słabnąć **nie słabnie!**

Uniwersytet Gdański to także miejsce, gdzie pewnie **jako jedna z pierwszych uczelni w Polsce** zaadresowaliśmy „na poważnie” problemy z jakimi borykają się nasze naukowczynie. Zderzenie rozwoju naukowego z prozą życia, obowiązkami domowymi i rodzinnymi, musi być niwelowane także instytucjonalnie. Tym bardziej jestem dumny, że ostatnie dwa lata konkretnych działań na rzecz wsparcia naszych badaczek przynosi oczekiwane efekty. W poszczególnych grupach pracowniczych nie ma różnic w poziomie wynagradzania pomiędzy Paniami a Panami. Młode mamy wspieramy takimi inicjatywami jak pokój zabaw dla dzieci badaczek czy upublicznienie przedszkola uniwersyteckiego, które prowadzone przez Fundację Pozytywne Inicjatywy stało się w końcu nieodpłatne.

Po zakończeniu dzisiejszej uroczystości zapraszamy Państwa do zwiedzania wyremontowaną część wydziału – tam też będziemy mieć okazję zobaczyć wystawę pod tytułem „Kobiety w Gdańskiej nauce”.

Szanowni Państwo. Nasza uczelnia kieruje też swoją szczególną uwagę w stronę dbałości o klimat i środowisko. Mamy pełną świadomość, że bez zmiany zachowań i promocji innowacyjnych technologii nie uda się ograniczyć nadmiarowych emisji zanieczyszczeń, a bez badań na rzecz klimatu nie będziemy mogli monitorować skali zmian. Dlatego zdecydowaliśmy, że integralnym elementem naszej strategii stanie się wdrażanie **Europejskiego Zielonego Ładu**, przede wszystkim poprzez realizację projektów naukowych i badawczo-rozwojowych w zakresie ochrony klimatu, odnawialnych źródeł energii, zrównoważonego transportu, niskoemisyjnej gospodarki, ochrony środowiska przyrodniczego czy promocji zdrowego trybu życia.

Taki jest nasz uniwersytet. Wierny ideałom nauki, pełen pasji i otwartości, należycie pielęgnujący honory i tożsamość akademicką, wrażliwy na swoje otoczenie, na wskroś inkluzywny, równy i umiędzynarodowiony.

Nie byłby taki, gdyby nie Państwo, gdyby nie nasza wspólnota.

Universitas - profesury, studentów, pracowników administracji i obsługi.

Wspólnota - rozumiejąca, jak ważne są nasze wartości, jak ważna jest nasze współdziałanie.

Nasza społeczność - wykraczająca także poza mury kampusu, działająca na niwie wspólnoty uczelni Fahrenheita, będąca strategicznym partnerem Europejskiego Uniwersytetu Nadmorskiego.

Czy da się to jakoś policzyć? Czy da się to wyrazić w liczbach?

Jeżeli faktycznie tyle jest prawdy co matematyki, to u nas - w uniwersytecie - **w końcu wszystko zaczyna się zgadzać.**